

Liefde maakt blind (deel 3a)

Kritiek

In de zomer van 1949, toen Van Gulik inmiddels een jaar werkzaam was op de Ambassade in Tokyo, verzocht de ambassade in Washington hem of hij commentaar wilde geven op een rapport van het Amerikaanse *House of Foreign Affairs*. Het rapport ging over het Communisme in China. In zijn commentaar richt Van Gulik zich echter meer op het net daarvoor verschenen *China White Paper*. Van Gulik is extreem kritisch over zowel de inhoud van het witboek als over het Amerikaanse beleid in China. Om grip te krijgen op de complexiteiten van deze kritiek, is het nuttig om eerst iets dieper in te gaan op het Amerikaanse beleid in China. Het witboek, dat meer dan duizend bladzijden telt, is namelijk een van de meest controversiële staatsdocumenten ooit.

Het Amerikaanse beleid in China

Tijdens de Tweede Wereldoorlog had Washington Generalissimo Chiang Kai Shek de rol toebedeeld van opperste commandant van de Aziatische legermacht die Japan zou moeten verslaan. De Amerikanen raakten echter diep verwickeld in de Chinese interne politiek en brachten zichzelf in een lastig parket. Het voornaamste doel van de Verenigde Staten was om China als bondgenoot in de oorlog tegen Japan te houden. Vanuit Amerikaans oogpunt was het interne conflict om de macht tussen de nationalistische Kuomintang (KMT) en de Chinese Communistische Partij (CCP) een groot obstakel dat de strijd tegen Japan in de weg stond. Een tweede essentieel element in het Amerikaanse beleid in China was dan ook om een eind te maken aan het interne conflict. Men dacht deze doelstelling te verwirkelijken door de bewerkstelling van een verenigd en democratisch China. Na de Tweede Wereldoorlog koos Washington voor een ambigue tussenweg: terwijl men de KMT zou assisteren om hun autoriteit over een zo'n groot mogelijk deel van China uit te breiden, zou men proberen om een burgeroorlog

te vermijden door nog een keer te bemiddelen tussen beide partijen. Maar de partijen hadden niet de intentie om het conflict op vredelievende wijze op te lossen. In 1946 brak de beslissende burgeroorlog uit. Het witboek werd gepubliceerd toen de KMT op het punt van instorten stond.

The China White Paper

Het witboek documenteerde het Amerikaanse beleid in China tijdens de Tweede Wereldoorlog en de burgeroorlog tussen de KMT en de CCP. Het werd gepubliceerd in een bijzonder tumultueuze tijd. Een concurrentiestrijd tussen Republikeinen en Democraten in de regering werd verergerd door de angst voor de invloed van het Communisme in het buitenland en in Washington zelf. De problemen culmineerden in een controverse over het beleid ten aanzien van het Chinese vraagstuk. Temidden van dit tumult werd het witboek op 5 augustus 1949 gepubliceerd. Het witboek is een van de meest waardevolle bronnen voor de analyse van het Amerikaanse beleid in China. President Truman en *Secretary of State* Dean Acheson (zie plaatje) verwachtten dat het document zou aantonen dat de Verenigde Staten alles had gedaan wat in haar macht lag om Chiang Kai Shek te helpen en de burgeroorlog te beëindigen: de val van de KMT was niet te wijten aan het falen van Amerikaanse hulp en beleid. Door de corruptie, incompetentie en decadentie van de KMT aan te tonen, hoopten zij de beschuldiging te voorkomen dat Amerika Chiang Kai Shek met het witboek een steek in de rug gaf.

Een storm van kritiek

Maar meteen na de publicatie van het witboek barstte in zowel Amerika als China een storm van kritiek los. Velen interpreteerden het witboek

als een lafhartige poging om de blaam van het falen van de KMT op Chiang Kai Shek te schuiven, en de Amerikaanse bemoeienis in China te legitimeren. Hiernaast waren de critici van mening dat het document door de vroegtijdige publicatie de val van de KMT zou bespoedigen. De kritiek richtte zich niet alleen op het beleid dat in het document beschreven werd, maar ook op de manier waarop het witboek dit beleid weergaf. De belangrijkste beschuldigingen aan het adres van de makers waren dat zij zich in hun verslag eenzijdig hadden opgesteld, opzettelijk documentatie hadden weggelaten en de feiten hadden verdraaid. Hiernaast verslechterde het witboek de reeds gespannen situatie in de regering en verergerde de angst voor Communistische invloeden. Degenen in de regering die tijdens de oorlog de Communisten hadden gesteund, werden ervan beschuldigd het Amerikaanse beleid in China negatief beïnvloed te hebben. Een half jaar later nam de Republikeinse Senator McCarthy het initiatief voor de beruchte jacht op de Communisten. Deze jacht had desastreuze gevolgen voor eenieder die zich met China had

beziggehouden en waarvan men vermoedde dat hij of zij er communistische denkbeelden op na hield.

De officiële reactie van de KMT-top was verrassend mild en bleef bij de verklaring dat de Chinese regering niet de intentie had 'to engage in controversies over past issues'. Terwijl de KMT zich en public nauwelijks

roerde, maakten de Communisten in China dankbaar gebruik van het witboek. Onmiddellijk na de publicatie, begon de CCP met haar eerste anti-Amerikaanse massa-campagne. Een kritische Van Gulik had dit 'boemrangeffect' al voorzien...

Wordt (snel) vervolgd...

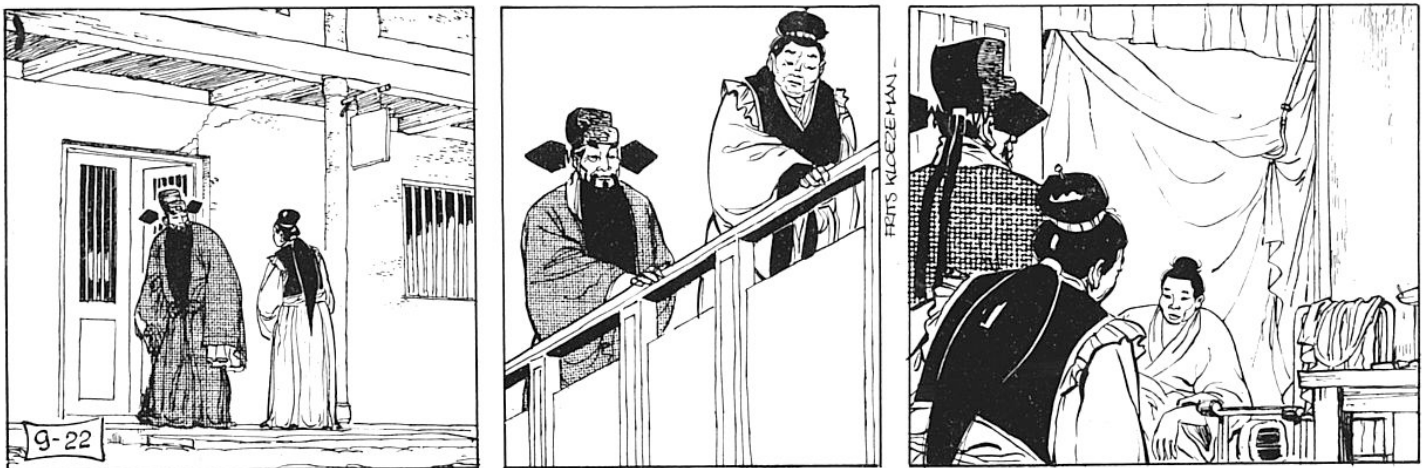
Lisanne Boer

Rechter Tie en het geheim van de wierrookklok

21. Rechter Tie draait zich nog even om naar de gerechtsdienaar en zegt: 'Laat niemand toe tot het huis die er niets te maken heeft.' Dan volgt hij de kamenier naar het huis van de mysterieuze schilder Fung. 'Mevrouw Ho bleef Fung dus geregeld ontmoeten nadat ze getrouwd was?' vraagt hij. 'Ja, Edelachtbare,' antwoordt de kamenier onderdanig. 'Maar alleen overdag, en ik was er altijd bij.' 'Evengoed werden deze bezoeken voor meneer Ho verborgen gehouden, nietwaar?' zegt de Rechter streng. 'Ja, dat spreekt,' zegt de kamenier. 'We wachtten altijd tot de meester uit was. Dan bracht ik een briefje aan meneer Fung, en hij kwam ongemerkt naar het prieel, via de tuinpoort. Ze dronken dan samen een kop thee, lasen gedichten en praatten honderd uit. Verder is er nooit iets gebeurd, dat durf ik te zweren!' 'Je hebt meegewerkt aan geheime ontmoetingen van een gehuwde vrouw,' zegt de Rechter. 'Daarom ben je misschien wel medeplichtig aan een misdaad, want ik geloof niet dat je meesteres de hand aan zichzelf heeft geslagen. Ze werd wreed vermoord, om half vijf vanmiddag.' Ze bereiken het huis waar de schilder woont. De oude kamenier, die niets meer durft te zeggen, gaat de Rechter voor naar de achterdeur.

22. Bij de achterdeur gekomen, houdt de kamenier het niet meer uit en barst los: 'Ik begrijp niet hoe u er bij komt dat mijn meesteres vermoord is, Edelachtbare, maar in elk geval kan meneer Fung er niets mee te maken hebben. Hij is zo'n goudeerlijke jongen. Heeft hij niet uit eigen beweging afgezien van het huwelijk met mijn mevrouw, omdat hij waarschijnlijk jong zal sterven? Er zijn niet veel mannen die zo weinig aan zichzelf denken!' Rechter Tie gaat er niet op in. 'Wijs me de weg naar de kamer van de schilder,' zegt hij, 'Ik zal zelf wel uitmaken wat voor karakter deze jongeman heeft.' De kamenier gaat de Rechter voor de trap op. Even later betreden ze een kleine, armoedige kamer. Behalve een wrakke tafel, een stoel en een bed, staat er geen huisraad. Op bed zit een mooie jongeman, die er ondanks zijn eenvoudige kleding gedistingeerd uitziet. Hij heeft grote, glanzende ogen, en rode vlekken op zijn bleek gezicht. 'Bent u de schilder Fung?' vraagt de Rechter niet onvriendelijk. 'Ik zou u graag enkele vragen willen stellen.' 'Ik wás de schilder Fung, Edelachtbare,' antwoordt de jongeman op sombere toon. 'Tegenwoordig ben ik Fung zonder meer. Al enkele jaren heb ik niet meer geschilderd. Wat verschaft me de eer van uw bezoek?'